

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v torek 24. decembra 1867.

Gospodarske stvari.

Občinam (soseskam) na znanje zavoljo živinske soli.

C. kr. primorska finančna direkcija v Trstu je z dopisom od 27. novembra l. l. št. 12.424 deželnemu kranjskemu odboru, ki se je zaradi živinske soli 9. septembra l. l. do nje obrnil, med družim sledeče odgovorila:

„Ker se sila sila veliko gospodarjev zavoljo isticke živinske soli obrača le-sem in bi finančna direkcija rada s potrebno živinsko soljo vstregla, tedaj se bode takim soseskam, ktere želijo živinske soli kupiti in ktere po certifikatih, od c. kr. kantonske gosposke narejenih, spričajo število živine v celi soseski, temu številu živine primerna mera soli posebno odločila, da jo more soseska vsaki mesec ali teden in pred vsemi družimi kupci dobivati. — Vsacemu posameznemu gospodarju posebej pa se ne more ta polajšava dovoliti. Sicer pa se pričakuje, da v kratkem pridejo od c. k. ministerstva novi ukazi, po kterih se bode dobivanje živinske soli kmetovalcem polajšalo.“

Deželni odbor kranjski je v poslednji svoji seji sklenil, da se dá to tudi po „Novicah“ vsem soseskam na znanje.

Črtice o kurjavi sè šoto.

Davno je že zano, da je suha šota (Torf) tako dobra za kurjavo kakor drva in premog. O začetku tekočega stoletja so v Ljubljani napravili fabriko za izdelovanje bele lončene posode (majolike) s tem namenom, da se v tej fabriki kuri sè šoto. To še pričuje „farški graben“ na Volarji, kjer so šoto rezali. Od 1840. leta naprej se rabi za kurjavo peči in ognjišč, za cegel žgati pa tudi za kurjavo po vseh fabrikah v Ljubljani in okoli Ljubljane. Vse to kaže, da je vrednost šote za kurjavo že davno in dobro spoznana.

A vsaka šota ni enako pripravna in tečna za kurjavo. Zato treba to reč nekoliko razjasniti.

Na mahu (morosti) je po vrhu šota, v kteri korenike rastlin še niso sprstenele; navadno ji pravijo, da je „žimasta“. Ona sega do 3 tudi 4 čevlje globoko. Pod njo je šota večidel že zgolj blato.

Vrhnja šota, do dobrega suha, kteri ni primešano nič zemlje in nič peska, je dobra, zdatna za kurjavo. Ona gorí rada s plamenom (zubljem), zdrži dolgo v žrvavci, in dá zgolj lahák pepel. 20 centov take suhe šote zaleže toliko kolikor 1 seženj (klafta) bukovih 22 palcev dolgih drv. Primerjaje ceno, vidimo, da 20 centov šote stane 4 gld. — 1 seženj bukovih drv pa 5 do 6 gold. Drva pa je še treba cepiti in žgati, in to spet

stane do 1 gold.; šota ne potrebuje tega dela. Iz tega se vidi, da je kurjava sè šoto skor na pol cenejša. Da pa šota rada in s plamenom gorí, morajo peči, enako ognjiščem, duške z rošem imeti; to pa silo malo stroškov prizadeva.

Sè prstjo ali peskom zmešana šota je manje vrednosti, ker je težja, nerodno gorí in obilo žindre pušča. Take slabe lastnosti ima nižja blatasta šota, toraj ni za kurjavo.

Dobre šote za kurjavo se iz vsacega štirjaškega sežnja dobi 4 do 6 centov, ktere cent se lahko prodá po 15 do 20 soldov, toraj iz sežnja za 60 do 120 sold.; po odštetih stroških za rezanje, sušenje in vožnjo od centa 10 soldov, ostane vendar še čistega dohodka iz enega štirjaškega sežnja prostora 20 do 60 soldov. Po tem se skaže vrednost enega oralu (joha) še nežganega mahú v sami šoti najmanj 320 gold.

Zdaj pa pomislite in prevdarite vsi posestniki mahú: ali vam kaže šoto za kurjavo rezati, ali pa mah požigati in na požgani svet sejati.

Pridelek je v božjih rokah; rad spodletí, in delo in seme je potem zavrženo. Drugače je to sè šoto. Kdor jo reže, gré do blata, pripravnega za kmetijsko porabo; to je že koj drugo leto gospodarju mogoče, in svest si more biti, da mu bode to obilo obresti dajalo.

Ugovoru, da posestnikom malih prostorov na mahu ni mogoče suhe šote v denar spraviti, ker nimajo vozne živine, nasprotujem s tem, da taki gospodarji narezano in posušeno šoto lahko na mestu prodajo, ker je veliko taci, ki jo skupujejo in sami proč vozijo. Delo na šoto obrnjeno se jim bode dobro splačalo, ker vsak priden delavec lahko zreže na dan 8 štirjaških sežnjev, toraj nareže čez 32 centov šote, in ena pridna delavka jo lahko proti, toraj tudi v enem dnevu raznese. Še enkrat obrnjena šota se kmalu do dobrega posuší in lahko prodá na mestu cent po 10 soldov; tako pa dobiš za šoto iz štirj. sežnja 40 do 60 soldov.

Če pa koplješ, požigaš in obsejavaš svoj mah, kdo ti je porok, da boš kaj pridelal ali pa celó na štirj. sežnja 40 do 60 soldov skupil? To pa iznese pri celem oralu 640 in še več goldinarjev.

To pač jasno kaže, kaj je bolje, brez ozira na to, da požiganje še navadno sosedom škodo dela, in vse bližnje kraje z nevšečnim smradom nadlegova.

Dr. Orel.

Gospodinjam kaj.

* Kava (kofè) se prav okusna naredí po turšici. Pa kako? — Turšico praži (roštaj) prav počasi pri prav pohlevnem ognji, ker hitra in silna vročina jej vzame dober okus. Polovica take pražene koruze in polovica kave naredí ti tako dobro pijačo, da je veliko bolja od same kave, ako ta ni dobra.